

Lilly Nielitz-Hart en Simon Hart

LANNOO'S AUTOBOEK
SCHOTLAND

ON THE ROAD

Lannoo

TOP 10

1 EDINBURGH CALTON HILL

Blz. 99, 106

Deze heuvel biedt het beste uitzicht over de stad, vanaf Edinburgh Castle tot aan de rivierdelta van de Firth of Forth.

2 MELROSE

Blz. 125, 127

In Melrose staat de mooiste van de vier abdijen van de Scottish Borders. Te midden van een lieflijk landschap dat uitnodigt tot wandelen, biedt dit leuke stadje een perfecte mix van natuur en geschiedenis.

3 GEORGE SQUARE IN GLASGOW

Blz. 138, 143

Omgeven door de neoclassicistische Merchant City vormt dit uitgestrekte plein het hart van de moderne stad Glasgow. Hier vinden heel wat feesten en evenementen plaats.

4 KILMARTIN GLEN

Blz. 179-180

In het oude landschap van Argyllshire treft u de indrukwekkendste prehistorische monumenten van het Schotse vasteland aan, van de Glebe Cairn en de Nether Largie Standing Stones tot het Dunadd Fort, de kroningsplaats van Dalriada.

5 LOCH KATRINE

Blz. 199, 201

Het mooiste meer van het Trossachs National Park, de thuishaven van de stoomboot Sir Walter Scott, nodigt menig bezoeker uit voor een onvergetelijke boottocht. De schrijver vereeuwigde het meer in zijn epos *Lady of the lake*.

6 ROYAL DEESIDE

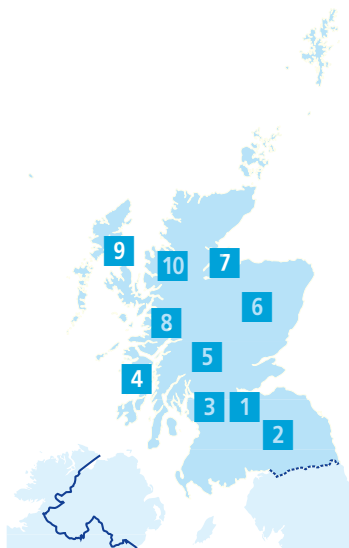
Blz. 223, 237, 239

Twee koninginnen raakten stapelverliefd op het landschap van de vallei aan de River Dee in het Cairngorms National Park, dat omringd wordt door met zilverdennen begroeide heuvels: Victoria liet hier het kasteel Balmoral bouwen dat tot op vandaag het favoriete zomerverblijf is van de huidige Queen Elizabeth II.

7 MORAY FIRTH

Blz. 255, 262, 264, 277

De grootste *firth* van Schotland wordt omgeven door een historisch belangrijk landschap en door de attractieve Noordzeekust. De wateren zijn ook populair bij dolfinen, dwergvinissen en zeehonden, die u hier van zeer nabij kunt observeren.

8 GLEN COE

Blz. 256 e.v.

Als een grandioze poort vormen twee bergtoppen de zuidelijke toegang tot een spectaculaire vallei. Het onwezenlijke landschap, omringd door met mos bedekte heuvels en doorsneden van waterlopen, is verbazingwekkend toegankelijk.

9 ISLE OF SKYE

Blz. 294 e.v.

In het veelzijdige landschap van het Isle of Skye, met de Cuillinbergen, het Trotternish-schiereiland en Caraïbisch aandoende stranden, kunt u de Highlands in miniatuur beleven. Alleen al de tocht ernaartoe over de gewelfde brug bij Kyle of Lochalsh of per boot is een belevenis.

10 EILEAN DONAN CASTLE

Blz. 297, 298

Dit aan Loch Duich gelegen kasteel uit de Highlanderfilms vormt absoluut een van de meest fotogenieke panorama's van Schotland en staat als icoon veelvuldig afgebeeld op allerlei producten, van Ansichtkaarten tot koekjesdozen.

INHOUD

INLEIDING	7
Welkom in Schotland	7
PRAKTISCHE INFORMATIE	21
OVERNACHTEN	39
DE MOOISTE ROUTES DOOR SCHOTLAND	53
Route 1 Van Glasgow naar Edinburgh en naar het Isle of Skye	58
Route 2 De noordwestkust en de eilanden	71
DE MOOISTE REGIO'S VAN SCHOTLAND	
REGIO 1 Edinburgh en de Lothians	89
De hoofdstad tussen bergen en zee	
REGIO 2 Scottish borders	119
Historische stadjes, verlaten kusten en een lieflijke natuur	
REGIO 3 Glasgow en het zuidwesten	131
Maritieme geschiedenis, muziek en literair erfgoed	
REGIO 4 Argyll & Bute en de zuidelijke Hebriden	165
Stille fjorden, mythische plaatsen en herenhuizen	
REGIO 5 Stirlingshire en het Trossachs National Park	187
Highlandhelden, slagvelden en een merenplateau	
REGIO 6 Perthshire en Fife	203
Middeleeuwse geschiedenis en golfsport aan groene kusten	
REGIO 7 Aberdeen, Angus en het Cairngorms National Park	223
Noordzeemetropool, whisky en koninklijke landschappen	
REGIO 8 Inverness en de Great Glen	255
Grandioze valleien, de hoogste <i>munro</i> en een zeemonster	
REGIO 9 De westelijke Highlands en de Buiten-Hebriden	273
Panoramawegen, een fantastische eilandenwereld en droomstranden	
REGIO 10 Orkney en Shetland	305
Prehistorische monumenten en Scandinavische flair	
GESCHIEDENIS	333
Markante data en gebeurtenissen	333
Plaatsnamen- en trefwoordenregister	344
Namenregister	349
Fotoverantwoording	351
Verklaring van de symbolen	ACHTERFLAP

WELKOM IN SCHOTLAND

— Schotland: natuur, geschiedenis en cultuur —

Gekloofde, wilde, romantische landschappen met grandioze fjorden en kristalheldere *lochs*, verlaten zandstranden en een magische eilandenwereld in het noorden van de Atlantische Oceaan vormden het decor voor de lotgevalen van tragische figuren, zoals Macbeth of Mary Stuart. Rondreizen in deze ongerepte natuur is voor elke Schotlandreiziger een droom. Wie op reis gaat naar Schotland, zal niet teleurgesteld worden.

Alleen al de grote verscheidenheid aan landschappen laat niets te wensen over: van diepgroene weilanden, donkere sparrenbossen en schorren in de Lowlands tot schrale, met heide bedekte venen, besneeuwde vulkanische heuveltoppen, diepblauwe meren en halvemaanvormige baaien in de Highlands. Het is niet toevallig dat heel wat schilderachtige Schotse kasteelruïnes opduiken in Hollywoodklassiekers zoals *Highlander* en *Braveheart*. Wie er altijd al van gedroomd heeft om op een onbewoond eiland te gaan leven, kan zijn of haar droom hier misschien in vervulling laten gaan: van de bijna achthonderd Schotse eilanden zijn er slechts 95 bewoond, en heel wat eilanden staan te koop.

Schotland heeft echter niet alleen natuurschoon te bieden. Steencirkels uit de vroege bronstijd, slagvelden, kastelen van landheren en pittoreske abdij- en burchruïnes getuigen van een levendige, duizenden jaren oude geschiedenis. Bovendien is er geen gebrek aan interessante musea en bezienswaardigheden. In de metropolen Edinburgh of Glasgow wacht u een stevige dosis cultuur.

Wie op zoek is naar Highlanders met doedelzak en Schotse rok, vindt die tegenwoordig vooral als entertainment voor toeristen op de Royal Mile van Edinburgh en in andere winkelstraten. Schotse ruiten, whisky en andere toeristische artikelen worden te koop aangeboden in de Highlandshops van de toeristische centra.

De Schotse rok in al zijn excentrieke kleuren en patronen heeft zich onder jonge mannen en vrouwen inmiddels al lang ontwikkeld tot een cool mode-accessoire dat in gespecialiseerde boetieks op maat wordt gemaakt. U zult

echter veel vaker een Schotse vlag tegenkomen, die graag wordt opgehangen als uitdrukking van de Schotse identiteit. Oer-Schots gaat het er ook aan toe tijdens een 'cèilidh', een folkloristisch feest met muziek en dans. De Schotten feesten graag en lusten wel een glaasje. Bij een glas lekkere whisky kunt u hun Keltische ziel proberen te doorgronden. Bezoekers worden overal hartelijk en vriendelijk ontvangen.

Fàilte gu Alba! – Welkom in Schotland!

Geografie en natuur

Schotland maakt deel uit van het Verenigd Koninkrijk. De totale oppervlakte van het land bedraagt 78.722 km², waarmee het iets meer dan een derde van de oppervlakte van het Britse hoofdeiland inneemt. De grens met Engeland loopt van de Solway Firth langs de River Tweed tot de Marshall Meadows Bay aan de Noordzee. In het westen liggen voor het vasteland de eilandengroepen van de Binnen- en Buiten-Hebriden. Helemaal in het noorden bevinden zich de Orkney- en de Shetlandeilanden.

Door de gletsjerbewegingen in de laatste ijstijd ontstonden diep ingesneden zeearmen, zogenaamde 'sea lochs'. Van de meer dan 3100 lochs zijn er enkele echte zoutwaterfjorden, zoals Loch Linnhe, Loch Etive of Loch Fyne – met een lengte van 65 kilometer de langste fjord van Schotland.

Geografisch is Schotland onderverdeeld in de hoofdregio's Highlands en Lowlands. Het land wordt door verschillende geologische breuklijnen gemarkeerd, die dwars door het eiland lopen. Tussen Lochranza op het Isle of Arran en Stonehaven aan de oostkust loopt de tektonische breuklijn Highland Boundary Fault, die de Highlands scheidt van de Lowlands. 410 miljoen jaar

▼ De vesting Eilean Donan Castle, spectaculair gelegen op een landtong in Loch Duich

◀ Inveraray Castle, geïnspireerd door de architectuur van de Franse Loirekastelen

▼ In landelijke gebieden moet u altijd en overal rekening houden met schapen op de weg.

◀ Het Eilean Donan Castle vormt een waardig decor voor veel film- en televisieproducties, niet in het minst voor de 'Highlander'-films uit de jaren 1980.

PRAKTISCHE INFORMATIE

Autoverhuur/autorijden	21	Noodgevallen/belangrijke telefoonnummers	30
Diplomatieke vertegenwoordigingen	22	Openingstijden	30
Douane	22	Overnachten/camping	30
Eten en drinken	23	Pers/radio	31
Feestdagen/feesten/evenementen	24	Post/postzegels	31
Foioen	25	Roken	31
Geld/creditcards	25	Shoppen	32
Heenreis	26	Sport en ontspanning	32
Informatie	27	Stroom	34
Internet	27	Taal	34
Klimaat/kleding/reistijd	27	Telefoneren	36
Maten en gewichten	28	Tijdzone	36
Medische verzorging	29	Tips voor mensen met een handicap	36
Met kinderen naar Schotland	29	Veiligheid	37
Muggen	29	Vervoermiddelen	37
Nachtleven	30		

AUTOVERHUUR/AUTORIJDEN

In Groot-Brittannië wordt links gereden, en dat vergt best wel wat gewenning. De inhaalstrook bevindt zich aan de rechterkant, en ook bij de auto's is alles bij wijze van spreken in spiegelbeeld. Zo zit het stuur bijvoorbeeld aan de rechterkant van de auto.

Wie niet met zijn of haar eigen auto reist en tussen 25 en 74 jaar oud is, kan een auto huren. Om

zeker te zijn van een auto en omwille van voordelige tarieven is het raadzaam om ruim van tevoren online te boeken. De huurauto kunt u dan bijvoorbeeld op de luchthaven ophalen.

Alle afstanden worden weergegeven in mijlen. Bij de snelheidsbeperkingen moet u daar ook rekening mee houden: op snelwegen geldt een snelheidsbeperking van 70 mi/h (112 km/u), bij eenbaanswegen wordt de snelheid beperkt tot 60 mi/h (96 km/u). Binnen de bebouwde kom is de

◀ Het havenfront van Portree, de hoofdplaats van het Isle of Skye

OVERNACHTEN

Hotels, bed and breakfasts, *pub hotels*, campings

Wie een reis plant naar Schotland, doet er goed aan om van tevoren een route vast te leggen en de overnachtingen te reserveren. De gemiddelde prijs voor een tweepersoonskamer in een hotel bedraagt 80 tot 140 pond zonder ontbijt, wifi is meestal gratis. Wie van tevoren boekt, kan echter heel wat besparen.

De hotelprijzen hangen af van het seizoen en de bezettingsgraad – de beste tarieven vindt u meerdere maanden vóór uw vertrek online. Inmiddels hebben alleen nog privé-B&B's en campings vaste prijzen.

De hieronder aangegeven prijsklassen gelden voor een overnachting in een tweepersoonskamer. Het ontbijt is meestal niet bij de prijs inbegrepen.

£	–	minder dan 80 pond
££	–	80 tot 140 pond
£££	–	140 tot 250 pond
££££	–	meer dan 250 pond

VAN GLASGOW NAAR EDINBURGH

— Met een bezoek aan het Isle of Skye —

930 km

ROUTE Glasgow – Inveraray – Fort William – Portree – Fort Augustus – Callander – Edinburgh

(zonder bijkomende uitstapjes)

Reisduur: zes dagen plus eventueel enkele extra dagen voor een uitgebreid bezoek aan Glasgow en Edinburgh

1 VAN GLASGOW VIA HET ISLE OF BUTE NAAR ARGYLL

137 km

ROUTE Glasgow – Greenock – Rothesay/Isle of Bute – Cowal Peninsula – Inveraray

KM ROUTE

ZIE KAART BLZ. 60-61

- 0** Vanaf **Glasgow** volgt u de M 8/A 8 naar
- 42** **Greenock**, daarna neemt u de A 78 naar
- 54** **Wemyss Bay**. 35 minuten durende overtocht met de veerboot naar **Rothesay**, Isle of Bute. Volg de A 886 tot
- 67** **Rhubodach**. 5 minuten durende overtocht met de veerboot naar **Colintraive**. (Eventueel een ommetje naar Mount Stuart via de A 844, heen en terug 12 kilometer extra.) U rijdt verder op de A 886 tot
- 103** **Strachur**. Daar neemt u de A 815 tot Cairndow en rijdt u via de A 83 tot in
- 137** **Inveraray**.

Algemene informatie over Glasgow vindt u vanaf blz. 131, een stadswandeling vanaf blz. 135, informatie & tips staan op blz. 142 e.v. en een stadspatting vindt u op blz. 134.

De rondreis begint in **Glasgow** (zie blz. 131), de grootste stad van Schotland, die in de 18de eeuw dankzij de overzeese handel tot bloei kwam en tijdens de industrialisering uit haar voegen barstte. De stad heeft veel energie gestopt in het verwijderen van de weinig fraaie industriële littekens uit het verleden. Tegenwoordig is Glasgow een moderne, dynamische studentenstad met een levendige cultuurscene en een in heel Schotland bekend nachtleven. Trek ten minste een dag uit voor Glasgow, want er is veel te zien. De stad bezit onder meer heel wat musea van wereldformaat en buitengewone architectuur zoals

de Glasgow School of Art van de art-nouveaearchitect Charles Rennie Mackintosh.

Voorbij Glasgows wirwar van straten leidt de M 8 u de stad uit in de richting van **Greenock** (zie blz. 141). Langs de River Clyde krijgt u een idee van hoe ver de havenwerken van de handelsstad zich lang geleden uitbreidden. In Greenock ontstond rond 1711 de eerste scheepswerf.

Vanaf Wemyss Bay vaart de veerboot over de brede delta van de Clyde naar het eiland **Bute** (zie blz. 167). In het **Rothesay Castle**, het vervallen kasteel in de binnenstad, resideerden in de 13de eeuw de High Stewarts of Scotland, waaruit de latere dynastie van de Stuartmonarchen ontsproot.

Tijdens een ommetje op de A 844 kunt u **Mount Stuart** met de uitgestrekte tuinen bezichtigen. In het kasteel woont vandaag nog een erfgenaam van de Stuarts.

Vanaf Rhudodach brengt een veerboot u naar Colintraive op het **Cowal Peninsula** (zie blz. 171), dat door Loch Long en Loch Fyne, de langste fjord van Schotland, wordt omgeven. De route gaat landinwaarts verder tot Strachur, daarna rijdt u om het meer heen tot u aan de andere kant in Inveraray aankomt.

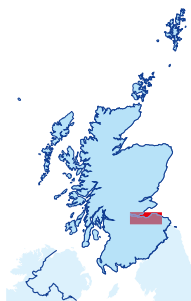
De Campbellclan, die over de county Argyll regeerde, liet tijdens de 18de eeuw een sprookjeskasteel bouwen in **Inveraray** (zie blz. 172). Hiervoor moesten de dorpsbewoners verhuizen naar de noordelijke oever van het loch. Proef hier zeker eens de bekende *Loch Fyne oysters*. De voormalige stadsgangenis is tegenwoordig een griezelmuseum.

▲ Greenock vormde in 2011 een halte op het traject van de Tall Ships Race, die elk jaar een andere route volgt.

REGIO I

▲▲ Kilchurn Castle dateert oorspronkelijk uit de 15de eeuw, maar is sinds de tweede helft van de 18de eeuw vervallen tot een ruïne.

EDINBURGH EN DE LOTHIANS

— De hoofdstad tussen bergen en zee —

Wie Edinburgh bezoekt, raakt meteen onder de indruk van de homogene architectuur en de adembenemende panorama's. Van oudsher was de Lothianregio zeer gegeerd: Romeinen, Kelten, Angelsaksen en Engelsen leverden hevige gevechten om de heerschappij over de streek. Koninklijke residenties waren er in Edinburgh al vanaf de 10de eeuw, maar pas in 1437 werd Edinburgh de onomstreden hoofdstad van het Schotse rijk. Tijdens de bloeiperiode in de 17de en 18de eeuw veranderde de middeleeuwse 'Auld Reekie' (oude rokerd) in een modern 'Athene van het Noorden' en werd de stad een centrum van toonaangevende verlichtingsdenkers zoals David Hume. De 548.206 inwoners tellende stad heeft haar charme al die tijd weten te bewaren en heel wat straten van zowel het oude als het nieuwe stadsgedeelte werden door de UNESCO opgenomen in de lijst van werelderfgoed.

Verspreid over de heuvels van uitgedoofde vulkanen ontvouwen zich tijdens een stadswandeling steeds weer nieuwe en onverwachte panorama's: in het westen steekt de 128 meter hoge kasteelheuvel Castle Rock met het Edinburgh Castle boven de oude binnenstad uit. Vanaf daar loopt de hoofdstraat

◀◀ Edinburgh Castle torent boven de oude binnenstad uit.

► Schotse folklore op de Royal Mile in Edinburgh

Royal Mile kaarsrecht in oostelijke richting tot aan het Palace of Holyroodhouse, waar Mary, Queen of Scots (zie blz. 107), resideerde. Tot op vandaag is Holyroodhouse de plaats waar de koninklijke familie verblijft wanneer ze Edinburgh bezoekt. Vlak daartegenover staat het moderne Schotse regeringsgebouw. Achter het Scottish Parliament ligt het natuurpark Holyrood met de 251 meter hoge Arthur's Seat, en wanneer u uw blik naar het noorden richt, valt meteen de Calton Hill op. Alle heuvels van de stad bieden een authentiek uitzicht: in het zuiden rijzen de uitlopers van de Lowlands op en in het noorden glinstert aan de horizon de brede delta van de Firth of Forth, die de stad rechtstreeks verbindt met de Noordzee.

Wat Edinburgh te bieden heeft op cultureel gebied, de musea, galerieën en schouwburgen, hoeft niet onder te doen voor het aanbod van wereldmetropolen. Het gerenommeerde Edinburgh Festival met de Military Tattoo en het Fringe Festival programmeert elke zomer muziek, theater en comedy van wereldniveau. Ook op haar literair erfgoed is de stad trots. In 2004 werd de stad door de UNESCO uitgeroepen tot 'City of Literature'. U kunt overal de sporen volgen van de nationale dichters Robert Burns, Robert Louis Stevenson en Sir Walter Scott. De traditie wordt vandaag voortgezet door Ian Rankin, wiens misdaadromans met inspecteur John Rebus in de hoofdrol zich afspelen in Edinburgh, en door J.K. Rowling, die in Edinburgh inspiratie vond voor haar boekenreeks over de tovenaarsleerling Harry Potter.

De inwoners van Edinburgh hechten bovendien veel belang aan goede gastronomie – van met Michelinsterren bekroonde restaurants tot trendy loungebars en biertuinen: de stad heeft voor iedereen iets te bieden.

Edinburgh wordt gekenmerkt door een open sfeer, niet in het minst vanwege de vier universiteiten en de vele studenten in de stad. De wijk Leith en de stadjes Dunbar en North Berwick ademen een maritieme sfeer uit en in Linlithgow Palace, de geboorteplaats van Mary Stuart, en in de middeleeuwse Rosslyn Chapel komt de spannende geschiedenis van de regio weer tot leven.

'AULD REEKIE', DE OUDE BINNENSTAD VAN EDINBURGH

De stadswandeling begint bij het ❶ **Balmoral Hotel**, aan het begin van de drukke **Princes Street**, die de grens vormt tussen het nieuwe stadsgedeelte en de oude binnenstad. Voor de reeds van ver zichtbare klokkentoren van het vijfsterrenhotel loopt een trap naar beneden naar het centraal station Waverley, dat onder het straatniveau werd aangelegd. Boven het station bevindt zich de **Tourist Information**. Vlak achter het hotel leidt de ❷ **North Bridge** u naar de oude binnenstad. Vanaf de brug krijgt u een mooi uitzicht op de markante heuvels Castle Rock, Calton Hill en Arthur's Seat. De brug ontstond als verbindingssas, alvorens Nor Loch bij de aanleg van het nieuwe stadsgedeelte werd drooggelegd.

Al gauw bereikt u de ❸ **Royal Mile**, de hoofdstraat die ongeveer een mijl lang is en dwars door het hart van de oude binnenstad loopt. De straat is onderverdeeld in verschillende stukken: in het oosten bevindt zich de Canongate, in westelijke richting komt u achtereenvolgens in High Street, Lawnmarket en Castle Hill.

Bij de ❹ **Tron Kirk** kunt u populaire **griezeltochten** boeken die u naar de Edinburghse 'underground' en door smalle steegjes in verborgen catacomben leiden. Aangezien de oude binnenstad in de 16de eeuw uit haar voegen barstte, bouwde men bij voorkeur in de hoogte. Aan de naar Nor Loch afhellende kant ontstonden op deze manier tot tien verdiepingen hoge, doolhofachtige gebouwen, die zo dicht bij elkaar stonden dat de bewoners van de onderste verdiepingen geen daglicht meer zagen. Smalle 'wynds' of 'closes' dienden als verbindingsgangen door een wirwar van huizen. De verder naar het oosten gelegen **City Chambers**, een voormalige goederenbeurs en tegenwoordig zetel van het gemeentebestuur, werden in 1753 onverbiddelijk boven op de bestaande steegjes en huisjes gebouwd. In het museum ❺ **Real Mary King's Close** dat op die plaats werd gebouwd, ervaart u in welke miserabele omstandigheden de mensen er vroeger woonden.

▼ Vanaf Calton Hill met het Dugald Stewart Monument krijgt de bezoeker een indrukwekkend panorama over de oude binnenstad van Edinburgh te zien.

Oorspronkelijke titel: Schottland

Oorspronkelijke uitgever: VISTA POINT Verlag GmbH, Rolandsecker Weg 30, 53619 Rheinbreitbach

Uit het Duits vertaald door Stijn Deblauwe

Vormgeving: Studio Lannoo

Zetwerk: Peter De Bock

Cartografie: Kartographie Huber, München

© VISTA POINT Verlag, Rheinbreitbach

© 2022 Nederlandse tekst Uitgeverij Lannoo nv, Tiel

D/2022/45/224 - ISBN 978-94-014-8549-4 NUR 512

Het redactieteam heeft de grootste zorg besteed aan de samenstelling en de controle van deze gids. Maar omdat de gegevens voortdurend gewijzigd worden, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoeken, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internetadressen) worden beschouwd als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde info bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. Wij kunnen daar niet verantwoordelijk voor worden gesteld. Deze gids bestaat voor en door u; u bewijst ons dan ook een grote dienst door eventuele tekortkomingen of vergissingen te melden. Aarzel niet om ons uw opmerkingen en suggesties over de inhoud van deze gids mee te delen. Bij een eerstvolgende bijgewerkte editie zullen wij daar rekening mee houden.
e-mail: redactie.toerisme@lannoo.be

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

www.lannoo.com

Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.